

Jan Tomczak

"Religionspädagogisches Praktikum", wyd. Dietrich Zillesen, Frankfurt am Main-München 1976 : [recenzja]

Collectanea Theologica 47/3, 205-206

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Młodzież na kursach poznaje bliżej siebie. Rozmawia o swoich problemach życiowych. Przez wywiady, przez kontakty z dorosłymi, przez czytanie gazet, przez wiadomości z radia i telewizji pogłębia znajomość sytuacji życiowych innych ludzi. Poznaje blaski i cienie życia ludzkiego.

Autorzy katechez stawiają przed młodzieżą postacie konkretnych ludzi, którzy mieli lub mają różne problemy życiowe i starają się na nie odpowiedzieć w duchu chrześcijańskim. Ukazują znaczenie Jezusa Chrystusa, jego orędzie o Bogu i zaangażowanie się w działania dla dobra ludzi. Podkreślają obowiązek naśladowania Go.

Konkretnym miejscem, w którym młody chrześcijanin powinien doświadczyć działania Ducha Świętego, ma być chrześcijańska gmina. W niej staje się obecne Królestwo Boże tworzone mocą Ducha Świętego.

Autorzy katechez kładą szczególny nacisk na to, by młodzież samodzielnie i w sposób wolny podjęła decyzję przyjęcia bierzmowania i wszystkich zobowiązań stąd płynących.

Z omawianymi katechezami mogą z niemalym pożytkiem zapoznać się wszyscy, którzy interesują się przygotowaniem młodzieży do sakramentu bierzmowania.

'ks. Jan Tomczak SJ, Warszawa

Religionspädagogisches Praktikum, wyd. Dietrich Zillesen, Frankfurt am Main — München 1976, Verlag Moritz Diesterweg — Kösel—Verlag, s. 224.

Książka zawiera tak wiele problemów dydaktyczno-pedagogicznych, że w krótkiej recenzji niełatwo jest zasygnalizować choćby najważniejsze z nich. Składają się na tę pozycję artykuły dziewiętnastu autorów i autorek, wybitnych znawców przedstawianych zagadnień. Należą do nich profesorowie, docenci, dyrektorzy instytutów pedagogicznych. Jest wśród nich kilku wyznania ewangelickiego. Zapoznaje nas zatem ta książka z poglądami i opiniami specjalistów od kształcenia i wychowania zarówno katolickiego, jak i protestanckiego. Przez ukazanie dorobku doświadczenia, myśli i refleksji dwóch wyznań staje się bogatsza w swej treści.

Ukazywane problemy zostały zgrupowane w pięciu rozdziałach: praca przygotowawcza czyli projektowanie lekcji; sposoby prowadzenia lekcji czyli różne formy działania; nauczanie we wspólnocie gminy; kontrola efektywności lekcji i zagadnienie współpracy z rodzicami.

Książka została napisana z myślą o katechetach, duszpasterzach i studentach, a właściwie o wszystkich, którym zależy na przemyśleniu dotychczasowego postępowania dydaktyczno-pedagogicznego, na odkryciu nowych możliwości działania, względnie na wypróbowaniu ich i uzyskaniu pomocy dla swej pracy wychowawczej. Tematyka obraca się koło zagadnień jak najbardziej praktycznych. Oczywiście autorzy nie byli w stanie rozwiązać wszystkich problemów. Dlatego zapraszają czytelników, by razem z nimi szukali dalszych przemyśleń i rozwiązań.

Artykuły zasadniczo omawiają stronę praktyczną zagadnień, ale w tych, w których panuje jeszcze pewien niedosyt dyskusji teoretycznych, ukazano także i te aspekty.

W głównych zarysach poszczególne artykuły zostały tak pomyślane, aby ich rozważania czytelnicy mogli bez większych trudności przenosić na różne klasy i przedmioty. Nie mówi się więc w nich o konkretnych klasach i konkretnych przedmiotach, lecz podaje się ogólne refleksje. W ten sposób ukazane zagadnienia nakłaniają do twórczego stosowania w praktyce myśli zawartych w omawianej książce.

Warto jeszcze zaznaczyć, jakimi szczegółowymi problemami zajmują się autorzy. Mówią, jak na lekcjach korzystać z tekstów, jak rozwiązywać tematy i problemy, jak posługiwać się metodą krytyki. Chcą pomóc w rozwijaniu twórczego nauczania, w stosowaniu planów i wytycznych, w określaniu celu nauczania, w gromadzeniu materiałów i pomocy tekstowych czy wizualno-dźwiękowych. Ukazują, jak kierować dyskusją czy dialogiem, jak organizować pracę indywidualną, a jak w zespołach, w jaki sposób rozwijać dynamikę grup, jak poznać strukturę grupy. Oto są niektóre problemy w omawianej książce, dotyczące lekcji religii.

Insteresujące są również rozważania autorów na temat nauczania odbywającego się we wspólnocie gminy. Ukazują one przygotowanie do sakramentu bierzmowania i różne formy spotkań religijnych organizowanych przez gminę.

Zainteresowani efektywnością w nauczaniu religii znajdują też w tej książce rozważania na swój temat. Efektywność nauczania czy raczej owoce pracy i zaangażowania uczniów mają widnieć na świadectwach, które następczą niemało pytań problemowych. Ci, którzy zastanawiają się nad sensem świadectw z nauki religii, mogą z dużym zainteresowaniem i pożytkiem przeczytać artykuł poświęcony właśnie temu tak aktualnemu zagadnieniu.

Książka kończy się rozdziałem omawiającym różne możliwości i formy współpracy katechetów z rodzicami.

Wypada wspomnieć, że autorzy poszczególnych artykułów podają wykaz literatury, co pozwala czytelnikom znaleźć szersze omówienie poruszanego zagadnienia.

Można powiedzieć bez przesady, że omawiana książka, chociaż została napisana dla środowiska Niemiec Zachodnich, jest w wielu punktach aktualna również u nas w Polsce. Niemało mogą z niej skorzystać zarówno katecheci i duszpasterze pracujący w parafii, jak i wykładowcy katechetyki, a szczególnie ich studenci.

ks. Jan Tomczak SJ, Warszawa

Zielfelderplan — Dialog mit den Wissenschaften, wyd. Rudi Ott i Gabriele Miller, München 1976, Kösel-Verlag, s. 383.

Gdy powstała kurrikularna teoria nauczania i wychowania w szkole, zaczęto szybko przyjmować jej ujęcia naukowe również w pedagogice religijnej i badać ich przydatność do religijnych procesów nauczania. Założenia teoretyczne próbowano stosować w praktyce katechetycznej. Przeprowadzano pojedyncze doświadczenia, realizując zasady wspomnianej teorii nauczania. Nauczający religii w różnych szkołach i o różnych profilach przekazywali innym swoje obserwacje i wyniki, dzielili się swoimi uwagami. Tworzyli zarysy nauczania religii, korzystając z osiągnięć kurrikularnej teorii. Te doświadczenia, rozważania i poczynione szkice posłużyły do zasadniczego ukięrkowania nauczania religii na poziomie od piątego do dziesiątego roku katechizacji. Tak powstał nowy projekt nauczania religii katolickiej, nazwany *Zielfelderplan* od tabeli-pola, na którym został umieszczony i odpowiednio rozłożony. Opracowała go ostatecznie komisja Niemieckiego Związku Katechetów przy współpracy z głównym ośrodkiem do spraw szkoły i wychowania. Projekt ten opublikowano w jesieni 1973 roku i podano do wypróbowania z myślą przeprowadzenia jego późniejszej rewizji.

Plan opracowała zasadniczo komisja złożona z praktyków, będąca w kontakcie z regionalnymi zespołami, zajmującymi się projektami nauczania. Swoje wyniki wielokrotnie rewidowała już w czasie powstawania programu. Zabrakło jednak przy tworzeniu tego projektu współdziałania specjalistów-naukowców. Dlatego po jego ukazaniu się w pierwszej wersji, Naukowa Rada